

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

IX. De facienda restitutione rei simoniacè acceptæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](#)

futuorum Parochorum aliquid accipiunt , sive ante , sive post examen , ut sanxit Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 18. de reform. Docent vero Navarra consil. 32. de simonia, Lessius lib. 2. cap. 35. dub. 26. n. 148. Laiman lib. 4. tract. 10. cap. 8. num. 73. & 74. in his omnibus non videri ulu receptionem , ut non teneatur quis sua Beneficia dimittere ante Judicis sententiam . De aliis Beneficiis anteac canonice acquisitis , aut de iis quae postquam absolorus aliquis a censura fuerit , sine simoniaca , vel confidentiali culpa acquirere potuerit , alii viderint . At vero de simoniaca acquisitis , vel confidentiali culpâ adeptis : itemque de illis quae proveniunt quomodo documque , nondum ablato per absolutionem censura impedimento , nullatenus admittenda est tanta laxitas , quam qui introduxerit , non video qua ratione a gravi & toti Ecclesiae perniciosa culpa excusari possit . Tuna quia Canones innumeri ab exordiis Ecclesiae ad hæc nostra tempora constantissime ita sanxerunt . Tum quia casuum atrocitas , & hominum propensissima cupiditas , que innumeram in Sanctuarium Dei scandalâ invehit , his frenis & quasi repagulis necesse est ut coerceratur . Tum quia non adeo collapsa est Ecclesiastica disciplina , quin videamus ubique ferè ista a piis & peritis animarum directoribus ex officio , & ut ad æternam salutem necessaria penitentibus prescribi : ipsosque paenitentes , quos verus & sincerus timor Dei urget , his bona fide prescriptis remedii canonice obtemperare . Itaque prætexi non potest universalis in oppositum consuetudo : & ubi tam exitialiter cum Ecclesia Christi actum esset , ut talis existeret , & prævaleret consuetudo , omni ope collaborandum nobis foret , ut sanctissimis , & in rebus tanti momenti absoluere necessariis Ecclesiae regulis , quarum defectu Ecclesia Christi in speluncam latronum evaderet , pristina restitueretur authoritas .

C A P U T I X.

De facienda restitutione rei simoniace accepta.

- I. **O**ur pretium accepit , sed rem spiritualem non tradidit , teneatur restituere , non quidem Ecclesiae , vel pauperibus , id enim nullo jure constitutum est ; sed eidem a quo accepit . Hic enim habet jus repetendi , quippe qui non dedit nisi sub conditione non adimplita , & ob causam minime lequitam , neque pretio execundam . Caietanus in Sum. verb. *Simonia* , Navarra in Manual. cap. 23. num. 104. Bonacina citans pro hoc Doctorum catervam , tract. de simonia , disp. 1. quest. 7. punct. 3. diff. 1. n. 1. & 2.

Y y 2 II. Pre

I I. Premium simul & simoniacè contra virtutem religionis, & injuria contra virutem justitiae acceptum, restituendum est illi qui inculpabiliter neque liberè dedit, etiamsi res spiritualis fuerit eidem collata, quandoquidem res illa spiritualis eidem ex justitia gratis debebatur. Hujusmodi est premium datum ad redimendam vexationem injustam in causa spirituali, quae est Beneficium. Item datum Parocho ad Sacramentum administrandum. Hec aliaque similia subsunt obligationi Juris Divini naturalis, ut fiat restituuntur Parti quæ premium contribuit.

I I I. Jure autem Ecclesiastico nulla extat lex obligans ad restituendum premium simoniacè acceptum, nisi per modum poenæ, non vero in vim juris naturalis, ut docent Suarez, Lessius, Bonacina. Et istiusmodi poenali restitutioni censem Ecclesiam adstringere tribus casibus eos qui premium simoniacum acceperunt. Primus est ubi premium acceptum fuit pro collatione Beneficij, aliòve actu ad hunc finem ordinato, ut sunt electio, præsentatio, confirmatio, &c. Idque statuitur per cap. *De hoc de simon.* Atque iste casus obligationem inducit in jure restituendi totum simoniacum premium ipsimet Ecclesiae, cui haec injurya facta fuit, etiam ante omnem Judicis sententiam, quatenus haec ibidem ratio redditur: *Quia acceptum illud sine gravi salutis sua periculo retinere non possum.* Cùm tamen constet id quod non est restituendum ante Judicis sententiam, posse interea sine ullo salutis periculo retineri. Porro istud caput verfatur circa premium simoniacum ab eo persolutum quibusdam electoribus & seculi Principibus, qui hoc modo emerat sui ipsius ad aliquem Episcopatum electionem, & qui hoc modo non tantum electionem sui obtinuerat, verum etiam confirmatam electionem fuerat demum ordinatus Episcopus, unde patet, quia ibi Papa illum non aliter quam nomine Episcopi designat. Unde generaliter concludunt Doctores, acceptum premium ab illo simoniacè contributum, qui demum factus voti maligni compos rem spiritualis, quam captabat, impetravit, non esse ei restituendum, sed ipsi Ecclesiae, cui facta fuit tamē znis injurya. Nisi forte obtineatur compositione si sit publicum: aut nisi consuetudine alicubi receptum sit ut restituatur pauperibus.

IV. Secundus casus habetur in cap. *Veniens*, de simon. circa premium simoniacè acceptum in Religionis ingressu. Ibi enim statuitur compellendum esse Monasterium quod in Religionem interveniente pecuniam admiserat, ut eandem pecuniam restituat illi qui admissus est (qui utique bona fide exactam à te jure consuetudinis, quam nesciebat esse illicitam, largitus fuerat) ipsique Religioso injungatur, ut aliud Monasterium in quo Deo deferviat ingrediatur. Ita Constitutione longè posterior Extravagans i. de simon. his aliqua ex parte derogat. Concedit enim ut persona in Monasterium pretio ingressa ibidem permaneat, & id quod ab eadem fuerat

fuerat exactum & receptum , retineatur in Monasterio , dummodo impendiatur ad communem Monasterii usum , non verò in particularem Abbatis , vel Abbatissæ . Et Lessius d. cap. 41. dub. 30. num. 169. & Bonacina d. disp. 1. quæst. 7. punct. 3. difficult. 1. num. 20. tract. de simon. ex verbis d. cap. Veniens , ibi : *Abbatem & Monachos ad restituendam pecuniam compellas , Abbatem ab officiis exequutione jussendas , præcipias dicto Fratri ut in alio Monasterio in habitu monastico Domino studeat deservire ; concludunt non aliter decerni hanc restitutionem quam ex Judicis sententia .*

V. Tertius casus communiter allegari solet in pretio simoniace accepto pro collatione Ordinum , vel aliorum Sacramentorum , aut sacramentalium , si res data notabiliter excedat id quod pro congrua sustentatione poterat deberi . Plerique Canonistæ docent , id quod excedit esse restituendum : sed plerique alii negant . Potest esse fortassis obligatio restituendi ex jure naturali divino , non tam ratione simoniae quâ fit injuria Deo , quam ratione adjunctæ adversus hominem iustitiae , quâ compellitur pecuniam pro re contribuere , quæ gratis illi conferenda erat . Quæ restituendum obligatio est de genere obligationum de quibus egi hoc ipso capite , num. 2. Et nullatenus spectat ad eas quæ Jure Ecclesiastico adstringuntur , cum nulla Ecclesiastica Constitutio , vel Canon quidquam providerit de restitutione acceptorum pro Ordinum collatione . Neque assentior Bonacina dicenti tract. de simon. d. disp. 1. quæst. 7. punct. 3. diff. 1. num. 22. non esse in hoc tertio casu acceptum illud pretium obnoxium restitutioni ante Judicis sententiam , quia scilicet existimat non esse obligatoriam istam restitutionem ex divino jure quod conscientiam statim adstringit , nec hominis iussionem exspectat . Itaque exinde sequeretur , Sacerdotem qui in remoto aliquo deserto , aut in partibus Infidelium noluisse alicujus ibi dem Fidelis confessionem audire , vel ei sacram ministrare Eucharistiam nisi pretio trium millium aureorum , posse tua conscientia illud sibi pretium retinere : quanvis enim supponas Sacerdotem non fuisse Parochum , neque obligatum ad ista exhibenda Sacraenta alio quam christianæ charitatis vinculo ; huic tamen obligationi comitem adjunxit gravem in justitiam dum pretium indebitum exigit : quemadmodum homo qui non teneretur alteri pecuniam mutuare nisi debito charitatis , teneretur nihilominus obligatione restituendi ex iustitia , quâ noluit ei mutuari nisi cum usuris .

VI. Cum itaque satis ostenderim , præfatum , qui solet allegari , tertium casum nullatenus ad hanc materiam Ecclesiasticae obligationis , sed potius ad Jus Divinum pertinere , aliis convenientior tertius casus huic est subrogandus , defumptus ex cap. *Audivimus* , de simon. ubi aperie continetur obligatio Ecclesiastica pretium simoniace acceptum restituendi . Erenim Episcopi quidam qui compulerant Ecclesias sibi subditas ad pecuniariam contributionem , ad hoc ut in ipsis Rectores instituerent : &

Y y 3 præterea

Præterea Monasteria quædam quæ pro admissione ad Religionem, aut pro defunctorum sepultura similiter pecuniam exegerant, simul & indifferenter damnant pecunias sic exactas in duplum restituere. Caput istud duo complectitur diversa jura. Quatenus enim sancit ut pretium his casibus restituatur, hoc pertinet ad Jus naturale & Divinum, quatenus peccatum in justitiae conjugitur simul cum peccato simoniæ, quæ religioni opponitur, & in hoc minimè expectanda est humani Judicis sententia. Illa vero in duplex condemnatio spectat ad Jus Ecclesiasticum; non enim Jus Divinum obligat ulterius quam ad equivalentes. In eo vero quod superat, non ab uno posse exspectari humani Judicis iussionem.

VII. Discussis circa pretii simoniaci restitutionem ambiguitatibus, restat ut de rei spiritualis simoniæ obtentæ restitutione quid lentiendum sit exploremus. Dicendum spiritualem rem simoniæ acceptam, non esse restituendi obligationi obnoxiam Jure Divino naturali. Hæc est communis Doctorum assertio, Lessii lib. 2. cap. 35. dub. 29. Suarez de Simon. cap. 59. num. 28. & seqq. Bonacinae de simonia disp. 1. quæst. 7. punct. 3. diffic. 2. num. 1. à quibus multi alii allegantur Authores. Probatur de Beneficio in quo præsertim versatur difficultas, quia illa naturaliter collatio tenet, in qua concurreunt ex parte conferentis potestas simul & voluntas; ex parte verò subjecti recipiendi capacitas: hæc enim sufficiunt in quavis re ad transferendum dominium. Nec obstat si quod in his interveniat peccatum, ut patet in Sacramentis cum peccato & illicitè collatis, quæ ramen validè conferuntur. Et constat simoniæ professum verè esse Religiosum. Et qui simi peccati mortalis conscius suscepit Sacerdotalem Ordinem, fecit contra Dei voluntatem; sed postquam peccatum penitentiâ deleverit, nihil agit contra Dei voluntatem dum Sacerdotio illicite suscepto fungitur. Quod autem dicit S. Gregorius Magnus can. 115. Si quis, 1. quæst. 1. eum qui simoniæ Sacerdotium vel Dignitatem Ecclesiasticam acceperit, nisi sponte reliquerit, in æternum peritum; nihil aliud probat quam Ecclesiastici Juris, quod tunc vigebar, antiquitatem; non vero affirmat id esse Divino & naturali Jure constitutum.

VIII. Quin etiam solis exceptis Beneficiis jus Ecclesiasticum neminem obligat ad restitutionem rei spiritualis per simoniam adeptæ: & de solis Beneficiis renunciandis præcepit d. can. Si quis, 1. quæst. 1. & Extrav. Cum detestabile, de Simon. Et constat res alias spirituales validè conferri, Sacra menta, Ordines sacros, Religiosam Professionem, Consecrationes Altarium, Ecclesiarum, Virginum.

IX. Quemadmodum ex Canonum præscripto qui Beneficium simoniæ acquisivit, debet ei quamprimum renunciare, idem jus valet in fructibus ex Beneficio per simoniam adepto perceptis; tenetur namque universos restituere ante omnem Judicis sententiam. Cum enim nihil juris habeat in beneficio, nullum pariter jus in fructibus habet. Ita edicit dicta Extrava

Extravagans *Cum defestabile*, his verbis: *Nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum omnium qua percipit, restituionem sub anima sua periculo sit adstrictus*. Restitutio ita fructuum fieri potest vel Cameræ Apostolicae, ubi spoliorum jus viget, quod non est receptum in Gallia; aut quod menti Sancti Thomæ accommodatur, vel Ecclesiae quæ læsa fuit, vel egenorum necessitatibus, 2. 2. quæst. 10. art. 6. ad 4. quo loco S. Thomas non requirit Superioris autoritatem ut læsa Ecclesia restituatur, sed eam requirit ut pauperibus fiat restitutio, vel alteri Ecclesiae quæ per simoniam illam offensa non fuerit. Mediatores quoque simoniae tenentur ad eandem fructuum restitutioinem in defectum Beneficiarii simoniaci non restituentis, cum ipsi causam damni suæ culpâ dederint. Navarra cap. 23. num. 106. Eademque excommunicatione Papæ reservata ipso facto ligantur, Extravaganti *Cum defestabile*, de simon.

C A P U T X.

De censuris Ecclesiasticis generalim.

I. **R**do nunc postulat, ut poenam delictorum Ecclesiasticas discutiamus, cuiusmodi sunt censuræ in tres species distinctæ, Excommunicationem, Suspensionem, Interdictum. Sunt alia insuper poenæ quas infligit Ecclesia, ut sunt Irregularitas illa quæ ex delicto exoritur: item Depositio à Beneficio, vel officio; & Degradatio.

II. Excommunicatione est censura seu poena Ecclesiastica, per quam Christianus bonis Ecclesiae communib[us] privatur. Hæc bona sunt triplicia: Sacramentorum usus, Suffragia & Orationes Ecclesiae, exterior Fidelium conversatio.

III. Duplex recensetur excommunicatione, scilicet major & minor. Minor privat solâ Sacramentorum receptione passiu[m], sed non eorumdem collatione. Quo sit ut qui hanc incurrit, si conferat Sacramentum, etiam citra necessitatis causam, non peccet saltem mortaliter. Si enim peccaret mortaliter, falsa esset Juris suppositio, quod scilicet non privet excommunicatione minor communicatione activa Sacramentorum. Sed tamen juxta Sotum, Avilam, Sayrum, Reginaldum, Coninch, Alterium, peccat venialiter ubi non est necessitas, cum expresse dicat caput *Si celebrat*, de Clerico excommunic. minist. Peccat autem conferendo Ecclesiastica Sacra-menta. At vero secundum Navarram cap. 27. num. 24. Covarriam in cap. *Alma mater*, 1. parte, §. 8. Suarez tom. 5. disput. 24. sect. 2. num. 12. Bonacina-